

PROFESORUL PAUL RIEGLER – REMARCABIL EXPONENT AL MEDICINII VETERINARE ȘI BIOLOGIEI

Dumitru CURCĂ¹

curca_fiziopat@yahoo.com

ABSTRACT: Paul Riegler was born on December 11th 1867, in Roman, a small town in Moldavia, Romania. In 1888, after graduating the primary and secondary school in his native town, he entered the Veterinary Medical School in Bucharest that he graduated in 1893. In 1900, after a competition, Paul Riegler became Head of the Department of General Pathology, Microbiology and Pathological Anatomy, to which he devoted himself with great love till his death. One of his great concerns regarded pulmonary glanders, showing that some other nodular lesions, may be mistaken for it. V. Babes, together with P. Riegler, I. Cantacuzino, C. Motaș, Al. Ciucă etc. carried out investigations regarding the epidemiology of glanders, rabies, anthrax, tuberculosis etc., high incidence diseases that produced victims among humans and animals.

KEYWORDS: Paul Riegler, Veterinary Medical School, microbiology.

Familia Riegler este de origine franceză și anume din Besançon, cunoscută sub numele de Rigéser, membrii familiei fiind hughenoti, se refugiază în anul 1685 în Germania, în urma revocării de către Ludovic al XIV-lea a Edictului de la Nantes (emis de Regele Henric al IV-lea, la data de 13 aprilie 1598). Ulterior unul dintre predecesori ajunge la Kiev, la începutul secolului al XIX-lea și de aici la Iași. Bunicul lui Paul Riegler, și anume Georg Melhior Riegler, care s-a născut și a trăit în Ucraina, având 14 copii din două căsătorii, s-a stabilit la Roman în jurul anului 1850. Unul dintre fiii acestuia, anume, Georges Eduard Riegler, care se născuse la Berdicev în anul 1828, a venit împreună cu tatăl său în Moldova, apoi se stabilește

¹ Prof. univ. dr., Facultatea de Medicină Veterinară din București; membru asociat al Diviziei de Istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

la Roman (oraș atestat documentar din 1392), fiind tehnician la o fabrică de bere. Se căsătorește cu Paulina Wissner, având opt copii, al șaptea-lea fiind Paul Riegler. Primii doi frați gemeni, Emanuel și Mauriciu, născuți la 5 noiembrie 1854, la Grozești (astăzi comuna Oituz), județul Bacău, urmează școala primară la Târgu Neamț, Seminarul „Sfântul Gheorghe” din Roman și apoi Liceul Național din Iași. Împreună urmează studiile medicale la Universitatea din Viena, obținând titlul de doctor în medicină în anul 1880. Emanuel Riegler (1854–30 august 1929, Iași), activează la Iași în cadrul Facultății de Medicină, ajungând profesor universitar de terapeutică și farmacologie, fiind considerat drept fondatorul învățământului chimiei clinice, având lucrări de referință în medicina mondială, punând la punct metoda de dozare a ureei și a acidului uric din lichidele biologice, iar din anul 1904 a devenit M.c. al Academiei Române [3, 9]. În schimb Mauriciu Riegler (5 noiembrie 1854 – 7 ianuarie 1925), revine în orașul natal Roman, unde a funcționat începând din anul 1880 ca medic și ca profesor de științe fizice la Seminarul „Sfântul Gheorghe” și la Gimnaziul „Roman-Vodă” din Roman, fiind totodată un animator al vieții culturale și politice din urbea moldavă și primarul urbei între anii 1905–1907.

Fig. nr. 1 – Paul Riegler (1867–1936)

Paul Riegler, născut la 11 decembrie 1867, intră în școala primară în anul 1876, după absolvirea școlii primare, intră în anul 1880 la gimnaziul „Roman Vodă” din orașul Roman. Atât în școala primară cât și la gimnaziu, s-a comportat ca un elev eminent, astfel că, în clasa

I de gimnaziu fiind clasificat primul din 51 elevi, iar în clasa a II-a obține premiul I cu cunună.

În anul terminării gimnaziului, 1888, tatăl său moare, iar Paul se înscrie la Școala Superioară de Medicină Veterinară, pe care o absolvă în 1893. La examenul de licență, Paul Riegler, susține teza de doctorat intitulată: „*Cercetări bacteriologice în diagnoza morvei*”, executată atât în laboratoarele Institutului de patologie comparată și bacteriologie, al cărui director era prof. Victor Babeș, apoi activează și în Institutul Cantacuzino, precum și în Clinica de Boli Infecțioase de la Școala Superioară de Medicină Veterinară, al cărui titular era prof. Gheorghe Persu (1847–1902).

La susținerea tezei de doctorat, președintele juriului de promoție a fost prof. G. A. Persu, iar membri au fost profesorii: Al. Locusteanu, C. Gavrilescu, P. Oceanu și C. N. Vasilescu.

În perioada studenției sale, în Occidentul Europei, știința a progresat prin operele lui Pasteur și Koch, iar în România erau dominate de personalitatea lui Victor Babeș, care în anul 1885 elaborează împreună cu Cornil, manualul intitulat: „*Bacteriile și rolul lor anatomo-histopatologic în maladiile infecțioase*” [4, 5, 6].

Numeroase generații de studenți de la medicina veterinară au urmat cursurile de Patologie și Bacteriologie ale prof. Victor Babeș.

În anul 1888, Victor Babeș împreună cu medicul veterinar Constantin Starcovici, șeful secției Patologie veterinară, descoperă agentul etiologic al hemoglobinuriei bovinelor (babesiozei).

Mentorul său principal a fost prof. Victor Babeș, astfel că, după absolvire, Paul Riegler, lucrează din anul 1892 până în 1895 ca șef lucrări, iar din 1896 până în 1910 ca șef al secției de Bacteriologie din Institutul Babeș, calitate în care efectua lucrările practice de Microbiologie și Anatomie patologică cu studenții de la Facultatea de Medicina Umană [3, 10, 12].

În Institutul Babeș, secția de Medicină Veterinară a fost condusă de inspectorii veterinari: C. Starcovici, Ion Șt. Furtună, precum și de prof. Paul Riegler.

Încă din perioada când a lucrat în Institutul de Patologie și Bacteriologie a colaborat cu studenții de la medicina umană: Gh. Marinescu, Mihai Manicatide, Șt. S. Nicolau, C. Levaditi, care au constituit pleiada admirabilă de savanți ieșiți din școala lui V. Babeș.

Aferent dezvoltării învățământului medical veterinar, a avut loc amplificarea activității de cercetare științifică și inițierea activității publicistice. Astfel, în anul 1871, a fost înființată Societatea de Medicină Veterinară, sub președinția Prof. Mauriciu Colben, asociație

profesional-științifică a cărei activitate este reglementată printr-un statut și regulament propriu. Societatea de Medicină Veterinară neavând de la înființarea ei în 1871 „*un jurnal propriu*”, abia la 1879 sunt însărcinați Alexandru Locusteanu, Mihai Măgureanu, Gheorghe Persu și Panait Constantinescu pentru redactarea revistei ce se va intitula „*Medicul veterinar*”, Revista cu nr. 1 apare în luna august 1879. După apariția primului număr al periodicului *Medicul veterinar*, la un an apare nr. 12, în august 1880, după care-și încetează apariția (Gomoiu V. – Istoria presei medicale în România, p.134, București, 1936), deși a avut o existență scurtă, de numai un an, reprezintă prima publicație românească de specialitate a unei societăți științifice [2, 17, 18].

În anul 1880, din inițiativa lui Ion Ștefan Furtună, a luat ființă și „Societatea Studenților în Medicina Veterinară” care a avut o activitate aproape neîntreruptă până în jurul anului 1940, având și o Revistă a studenților veterinari *Clinica veterinară*, apărută în februarie 1893, apoi *Buletinul societății studenților în medicina veterinară*.

În condițiile impuse de nevoile dezvoltării producției animale pentru acoperirea nevoilor interne cât și a disponibilităților la export, au luat ființă instituții de profil pentru activități de cercetare și producție în domeniu, atât pentru problemele zootehnice, cât și pentru profilaxia și combaterea bolilor la animale.

Astfel, în cadrul Școlii Superioare de Medicină Veterinară din Splaiul Independenței nr. 105, în anul 1895 a luat ființă *Institutul Național Zootehnic*, prin strădania profesorului Nicolae Filip, care a devenit un centru de afirmare al zootehniei românești în țară și peste hotare [1, 11, 17]. Iar în anul 1909, din inițiativa profesorului Paul Riegler, a fost înființat *Institutul de Seruri și Vaccinuri*, care în anul 1921, cu ocazia comemorării a 100 de ani de la nașterea savantului francez Louis Pasteur, i-a primit numele, fiind al treilea institut cu acest profil, în ordine cronologică, din lume [1, 17, 19].

Paul Riegler după susținerea examenului de licență, a fost numit șef de lucrări la Catedra de Boli Contagioase, condusă de prof. Gh. Persu, unde a activat până în 1900.

În anul 1900, Paul Riegler în urma unui concurs a fost numit titular al catedrei care cuprindea specialitățile: Patologia Generală, Anatomia Patologică Generală, Inspekția sanitară a cărnurilor și Microbiologia, recent introdusă în programa de învățământ.

Predarea cunoștințelor de Patologie Generală a constituit o preocupare majoră a Școlii de Medicină Veterinară încă de la înființarea

sa, din anul 1856, cunoștințe care erau predate inițial de către proto-veterinarul statului Vasile Lucaci începând din anul 1853 în cadrul Școlii de mică chirurgie (de bărbieri) înființată de Carol Davila, în cadrul Spitalului Oștirii de la Mânăstirea Mihai Vodă. Din anul școlar 1868–1869 se introduce cursul de Clinică Experimentală predat de către dr. Carol Davila, iar cel de Patologie Generală care era predat de prof. Al. Locusteanu. În perioada 1879–1886, în cadrul celei de-a 6-a catedre (Patologie Generală, Anatomie Patologică și Inspectia cărnurilor), cursul de Patologie Generală era predat de prof. Panait Constantinescu. În perioada 1886–1889 cursul de Patologie Generală a fost predat de prof. suplinitor N. Mihăilescu. În perioada 1889–1892 titularul disciplinei a fost prof. Cristian Calcianu; Între 1892–1900 a fost prof. suplinitor Gavril Demetrescu. Între anii 1900–1921 cursul de Patologie Generală a fost predat de prof. Paul Riegler [2, 9].

Începând din anul 1921 până în anul 1931, noțiunile de Fiziopatologie au fost predate în cadrul disciplinei denumite Patologie Generală și Medicină Experimentală, ce se preda studenților anului III, de către prof. Al. Ciucă, din cadrul Facultății de Medicină Veterinară. În perioada 1932–1937 cursul de Patologie Experimentală și Igienă veterinară a fost predat de prof. Al. Vechiu. Între anii 1937–1938 cursurile au fost predate de către prof. Dumitru Contescu. Din noiembrie 1938 până în anul 1949 cursul a fost predat de către prof. M. Mihăilescu.

Cele patru cursuri au fost predate de Paul Riegler până în anul 1921, când Școala Superioară de Medicină Veterinară s-a transformat în Facultatea de Medicină Veterinară din Universitatea București, s-au înființat 2 catedre noi, și anume: una de Parazitologie și de Inspectie sanitară a cărnurilor (condusă de prof. Ion Ciurea) și alta de Igienă și Patologie experimentală (condusă de Alexandru Ciucă).

Activitatea didactică a profesorului Paul Riegler, s-a caracterizat prin prelegeri lipsite de străluciri verbale, și aceasta poate din cauza timidității sale, precum și dintr-un sentiment de teamă și aversiune pentru declamatoriu. Dar, cursurile erau bogate în date, informații de ordin teoretic și practic, care se desfășurau ca o conversație intimă, fără nimic teatral. Totuși, nu a redactat și nu a tipărit în cursul vieții vreunul din cele patru cursuri pe care le-a predat până în 1921, iar apoi până la sfârșitul vieții pe cele două: Anatomie Patologică și Microbiologie.

Cursul de Patologie Generală ținut de Paul Riegler, și apoi cel de Patologie Experimentală predat prof. de Al. Ciucă (începând din

1921), era predat în 28–30 lecții, mai mult ca un curs de Patologie generală.

Scopul urmărit prin acest curs, fiind de a introduce și de a pregăti studenții anului III, pentru studiul Patologiilor clinice. Erau tratate metodele de studiu întrebuințate în medicină: doctrinele medicale; nomenclatura maladiilor; cauzele ce determină stările patologice și clasificarea lor; predispozițiile și starea de imunitate; agenții etiologici ai bolilor (mecanici, fizici, chimici, biologici); infecția și factorii ce o favorizează; inflamația etc. Încă din anul 1912, Paul Riegler afirma că: „*în orice inflamație trebuie să fie aceste trei procese (alterative, vasculo-exudative, proliferative), dintre care unul este predominant*” [2].

Paul Riegler printr-o privire biologică mai pătrunzătoare, luând în considerație interelația dintre fenomene și multitudinea factorilor implicați în patogeneza inflamațiilor, admitea predominanța unei categorii de modificări sau a alteia, fără supraordonări sau subordonări specifice.

Pregătirea studenților se făcea după notele personale și după unele cursuri litografiate de studenți. La examen era exigent fără a fi tiranic, datorită sarcinilor multiple, își începea examenul la ora 18,00 și se termina la 23,00. Examenul consta în probă orală, teză scrisă și lucrare practică. Dacă vreun student solicita clemență, profesorul Paul Riegler răspundea cu mâhnire: „*Bun și nobil, dar te amân pe toamnă*”.

Între anii 1907–1910 Școala Superioară de Medicină Veterinară avea ca director pe prof. I. Athanasiu, iar ca subdirector pe prof. Paul Riegler. În anul 1910 Athanasiu demisionează, și îi succede la conducerea școlii prof. Paul Riegler, avându-l ca subdirector pe prof. Gr. Slavu.

Prof. Paul Riegler conduce școala în calitate de director între anii 1910–1919, iar între 15 februarie 1926 și 15 februarie 1930 a fost decanul Facultății de Medicină Veterinară din cadrul Universității București (rector al Universității București la acea vreme era prof. Ioan Athanasiu, între 1915–1920). În perioada 1928–1930 prof. Paul Riegler a cumulat și funcția de prorector al Universității București, perioadă în care rector era reputatul istoric Nicolae Iorga [19].

Activitatea sa în domeniul cercetării științifice a fost amplă și se oglindește în cele peste 90 de lucrări publicate, din care unele în reviste de foarte mare circulație cum sunt: Arhiva veterinară, Annales de l'Institut Pasteur din Paris, Journal of Comparative Pathology din Anglia, Zentralblatt für Bakteriologie în Germania etc. Activitatea de

cercetare o începe încă din anul 1891 în cadrul Institutului Babeș și al Clinicii de Boli Contagioase, vizând diagnosticul bacteriologic al morvei, care a constituit materialul prezentat în cadrul tezei de doctorat. Textul tezei sale conține informații peremptorii privind diagnosticul morvei, preparării maleinei și utilizării ei în identificarea morvei subclinice. Publică o serie de note privind infecțiile bacteriene la animale: un caz de nefrită produs la câine de către streptococ, un caz de antrax la cal, tuberculoza la papagal etc.

Morva însă, rămâne însă mult timp un subiect de studiu, în 1905 publică în colaborare cu Al. Ciucă o lucrări care se referă la posibilitatea de a infecta bovinele cu bacilul morvei [14, 15], de a învinge astfel rezistența naturală a acestei specii. Publică împreună cu prof. Ion Cantacuzino lucrări [7, 8] privind toxicitatea bacililor omorâți ai morvei. Ultimele publicații ale lui Paul Riegler apar în anul 1934 și se referă la depistarea agalaxiei contagioase a oilor, evoluția și diagnosticul infecției tuberculoase la fazan.

Nevoia de comunicare între specialiștii din țară cât și cu cei din străinătate a condus la apariția unor publicații științifice care dăinuie și astăzi. Astfel în anul 1888 a fost fondat primul periodic longeviv de specialitate, *Revista de Medicină Veterinară, Zootehnie, Igienă și Economie rurală*, sub Direcțiunea lui I. Șt. Furtună (1860–1937), Șeful serviciului veterinar din Direcția Generală a Serviciului Sanitar din Ministerul de Interne. Revista apare în luna aprilie a anului 1888, la Focșani, pe care I. Șt. Furtună a condus-o timp de 35 de ani, iar în anul 1923 o trece în patrimoniul Asociației Generale a Medicilor Veterinari din România – AGMVR, sub denumirea de *Buletinul Asociației Generale a Medicilor Veterinari*. Revista a continuat să apară și în perioada comunistă, dar care a avut de-a lungul timpului diferite denumiri: „*Probleme zootehnice și veterinare*”, apoi cel de „*Revista de zootehnie și medicină veterinară*”, ulterior „*Revista de creștere a animalelor*”, iar în prezent fiind o revistă tehnico-științifică sub denumirea de „*Revista de zootehnie și medicină veterinară*”.

În anul 1904, apare la 1 martie primul număr al Revistei „*Arhiva veterinară*”, înființată de profesorul Paul Riegler, pe care a condus-o apoi timp de zeci de ani. În timpul celor 40 de ani de apariție, în Arhiva veterinară, s-au publicat lucrările științifice ale corpului didactic al Școlii Superioare de Medicină Veterinară, care a luat ființă în anul 1853, ce a devenit din anul 1921, Facultatea de Medicină Veterinară din Universitatea București.

Profesorul Paul Riegler a publicat în paginile *Arhivei veterinare* diferite studii experimentale și clinice și precum și note asupra

tuberculozei și bacililor paratuberculoși; asupra morvei – acțiunea bacililor; toxinele bacilului morvei; seroterapia; transmiterea experimentală a infecției la bovine; asupra cărbunelui bacteridian și vaccinațiilor; asupra cărbunelui simptomatic; asupra durinei, transmiterea experimentală, tratamentul; asupra agalaxiei oilor în România, precum și alte prețioase lucrări.

În anul 1904 apare *Buletinul veterinar* publicație lunară a Serviciului veterinar central din Ministerul de Interne, fondat de I. Șt. Furtună, care era Șeful Serviciului veterinar. Odată cu transferarea acestui serviciu la Ministerul Agriculturii și prin contopirea Serviciului Zootehnic cu cel Sanitar veterinar, ia ființă Direcția Generală Zootehnică și Sanitar Veterinară, care are ca publicație tehnică periodicul intitulat: *BULETINUL Direcției Generale Zootehnice și Sanitare și Sanitare Veterinare.*

Se înființează în anul 1919, „*Revista Științelor Veterinare*”, director fiind Dr. Ion Călinescu – tatăl viitorului prim ministru Armand Călinescu, ca apoi dr. Florian Begnescu să fie administrator, redactor și director al revistei. Revista Științelor Veterinare a părut lunar timp de 28 de ani, cu regularitate.

În Bucovina apare în anul 1925, la Cernăuți, Revista de cultură și profesie a medicilor veterinari intitulată „*Dreptul Nostru*”, redactor dr. Ștefan Bosie.

În anul 1929, se înființează *Societatea științifică a Corpului veterinar militar* care, în anul 1933, avea 244 de membri, repartizați în șapte cercuri: unul central, în București și șase la filialele din Bârlad, Iași, Chișinău, Sibiu, Timișoara și Focșani, la ședințele cărora participau deseori și medici veterinari civili din orașele respective. Odată cu înființarea *Societății științifice a Corpului veterinar militar*, în anul 1929, începe să apară și *Revista veterinară militară*, publicație științifică a Corpului veterinar militar, sub direcția veterinarului general Vintilă Rădulescu (1879–1937), șeful Serviciului veterinar al armatei, care a fost o personalitate ilustră a întregului Corp medical veterinar român.

Profesorul Paul Riegler a desfășurat o bogată activitate practică și productivă care a fost armonios asociată cu munca organizatorică. Se poate afirma fără teama de a greși că, el este cel care a introdus în țara noastră metodele moderne de profilaxie a bolilor microbiene (virale și bacteriene). După al VII-lea Congres Internațional de Medicină Veterinară de la Baden-Baden, care s-a ținut în 7–12 august 1899, Paul Riegler și colaboratorii săi Nicolae Străulescu și Alexandru Ciucă au început prepararea acestor produse în laboratorul catedrei. Astfel,

în anul 1899 a preparat pe o măgăriță ser antirujetic. Atunci când a fost numit profesor la catedră se preparau doar două produse biologice și anume, maleina și tuberculina. În absența unui diagnostic etiologic și a unor date epidemiologice, oficialitățile vremii, considerau că situația sanitară veterinară este bună, iar folosirea vaccinurilor sau serurilor, deja intrate în practică în unele țări din Europa Occidentală nu era necesară.

Dintr-un raport întocmit de prof. Constantin Motaș, de la catedra de Boli Infecțioase [13], evidențiau două maladii răspândite și diagnosticate frecvent la noi și anume: *rujetul la porci* și *antraxul* la diverse mamifere domestice. Paul Riegler în colaborare cu Nicolae Străulescu abordează problema preparării serului și vaccinului antirujetic, astfel în anii 1901–1902 livrează fermelor 2060 doze de ser și 1000 doze de vaccin antirujetic, tuberculină 104 doze, maleină 3676 doze.

Serviciul veterinar condus de Inspector Ion Șt. Furtună, aparținând Ministerului de Interne, a alocat fondurile necesare pentru înființarea unui Serviciu de Seruri și Vaccinuri în cadrul catedrei, reușind să prepare: – în anul 1904–1905 ser anticărbunos de uz uman și veterinar, împreună cu C. Motaș și Al. Ciucă; – în 1905–1906 vaccinul anticărbunos; – în 1905 virusul variolic ovin; – în 1906–1907 serul antitetanic de uz uman și veterinar.

În ceea ce privește relațiile cu publicul interesat, fie ei medici veterinari ori crescători de animale, el a avut totdeauna cea mai amabilă solitudine, dând sfaturi și lămuriri sau chiar ajutor material, prin punerea gratuită, la dispoziția țăranilor nevoiași, a unor vaccinuri „cu titlu experimental”.

La insistențele prof. Paul Riegler, cu sprijinul lui Ion Cantacuzino, care era director general al Serviciului Sanitar din Ministerul de Interne, de care depindea atunci și Serviciul Veterinar, se acordă o sumă de 250.000 lei pentru înființarea unui Institut special de Seruri și Vaccinuri. Piatra de fundație a fost pusă în 1908, conform planurilor făcute de arhitect N. Ghyca Budești, sub direcția ing. G. Balș, iar construcția a fost încredințată ing. Bossi. Institutul intră în funcțiune în anul 1911, al cărui director a fost de la înființare și până la moartea sa (1936), profesorul Paul Riegler [1, 3, 17, 19].

Corpul principal al clădirii era alcătuit din parter și subsol, avea 24 de camere, unde se afla și redacția revistei *Arhiva Veterinară* (fondată în 1904).

Institutul de Seruri și Vaccinuri era la acea vreme al 3-lea din Europa și avea 10 secții și anume: 1. – ser + vaccin antirujetic; 2. – ser

+ vaccin anticărbunos; 3. – ser + vaccin anticlavelos idem variolic; 4. – ser antitetanic; 5. – maleină + tuberculină; 6. – vaccinul contra variolei umane; 7. – control biologic ser + vaccin; 8. – diagnostic; 9. – chimie biologică; 10. – administrativ, recoltare, expediție.

Fig. nr. 2 – Institutul de Seruri și Vaccinuri „Pasteur”, vedere pe latura de est, în față bustul lui Paul Riegler (fotografie inedită).

Anexele Institutului de Seruri și Vaccinuri erau: 3 grajduri cu câte 20 locuri fiecare pentru cai; un grajd pentru 12 boi; un grajd pentru 40–60 oi; o sală pentru sângerare cu încăpere pentru baloane; crescătorie pentru animale mici: șoareci, iepuri, cobai; un grajd pentru 12 viței pentru prepararea vaccinului antivariolic uman.

Noul Institut de Seruri și Vaccinuri al cărui director încă de la înființare a fost Paul Riegler, a constituit suportul unei ample colaborări dintre medicii veterinari: Paul Riegler, Motaș Șt. Constantin, Alexandru Ciucă și Profesorul Victor Babeș directorul Institutului omonim, care au desfășurat o prodigioasă activitate de colaborare, ce a condus la multiple realizări practice și teoretice în vastul domeniu al medicinei și biologiei.

În jurul anului 1935, profesorul Paul Riegler avea în cadrul departamentului pe care-l conducea aproximativ 10 colaboratori, cu studii superioare, care rezolvau sarcinile didactice cu studenții, cât și activitatea de cercetare și producție din Institutul de Seruri și

Fig. nr. 3 – Paul Riegler și colaborarii săi, în 1935: în dreapta profesorului: D. Tacu, V. Șoituz, V. Tomescu, Adela Tacu, Ina Straulea; în stânga profesorului: Cornelia Pelimon, Emil Cărăbașu, N. Stamatina, V. Wynthradnyk și I. Suhaci [9]

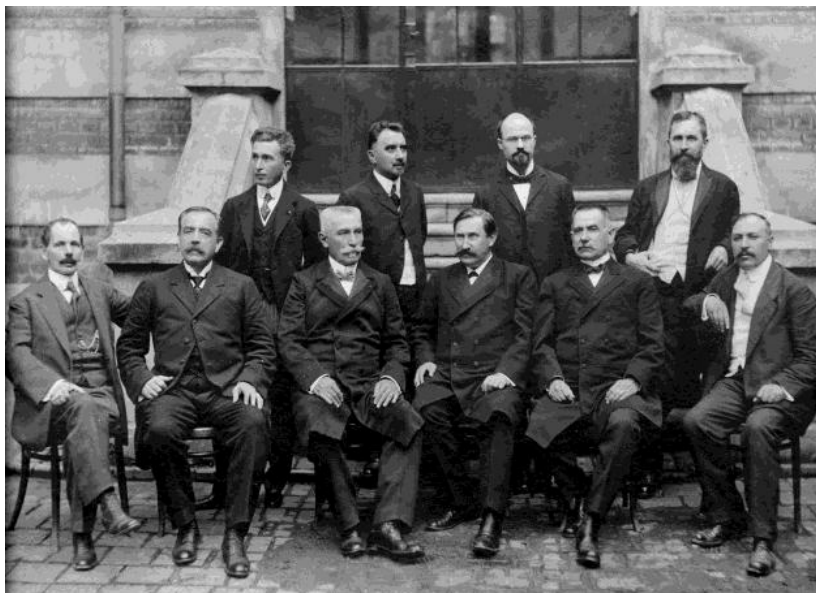

Fig. nr. 4 – Corpul didactic al Școlii Superioare de Medicină Veterinară la începutul secolului XX: în picioare, de la stânga la dreapta: Gheorghe Udriski, Nicolae Filip, Ioan Athanasiu, Constantin Motaș; pe scaune: Aurel Babeș, Paul Oceanu, Alexandru Locusteanu, Paul Riegler, Constantin Gavrilescu, Ion Poenaru (fotografie inedită)

Vaccinuri „Pasteur”. Cu acești colaboratori Paul Riegler muncea de dimineață până seara, dar și momentele plăcute, spre exemplu ziua onomastică. Corpul didactic al Școlii Superioare de Medicină Veterinară imediat după anul 1900 nu era prea numeros, acesta fiind numeric sporit în 1931.

În anul 1916, datorită intrării României în primul război mondial și retragerii trupelor militare române în Moldova, Institutul de Seruri și Vaccinuri se mută la Iași în laboratoarele de Igienă și Bacteriologie ale Facultății de Medicină, transferându-se o parte din tehnologie și din animalele imunizate. În septembrie 1918, datorită apropierii frontului de orașul Iași, Institutul se deplasează la Harkow în Rusia, în laboratorul prof. Koschun, constând din utilaje și 100 de cai imunizați în vederea preparării serului antitetanic necesar serviciului uman cât și celui veterinar.

După 2 luni Institutul revine la Iași, iar în decembrie 1918 se restabilește în localul propriu din București, care era devastat de armatele germane. Profesorul Paul Riegler prepara unele produse biologice doar împreună cu laborantul Ion Nedelcu. În 1919 redactează o broșură cu instrucțiunile de folosire a produselor biologice preparate de institut.

Având în vedere nevoile crescute de preparate biologice, seruri, vaccinuri și substanțe revelatoare etc., la solicitarea prof. Paul Riegler, Ministerul Agriculturii mărește subvențiile acordate Institutului de Seruri și Vaccinuri, de asemenea împrumută Facultatea de Medicină Veterinară în anul 1924, cu un teren în suprafață de 68 hectare, la 4 km de București, comuna Giulești (în acea vreme comuna suburbană Marele Voievod Mihai).

Conform unui program întocmit în anul 1924 de Paul Riegler și Constantin Motaș, ing. G. Balș a făcut un plan general după care s-au construit cele 12 pavilioane și adăposturi pentru animale:

- 3 grajduri: unul pentru 100 de boi și 2 pentru 200 de cai.
- o clădire pentru laborator.
- o clădire cu 6 camere de lucru.
- sală de sângerare și camere frigorifice;
- magazie pentru furaje, castel pentru apă.
- o moară pentru prepararea grăunțelor.
- o crescătorie pentru animale de experiență.
- pavilion de locuințe pentru personal.
- teren pentru cultura furajelor.

Suprafața de teren din Giulești sporește astfel: în anul 1930, Ion D. Poenaru în calitate de decan al Facultății de Medicină Veterinară,

cumpără un teren de 800 m.p. de la proprietarul Loga, cu suma de 146.000 lei. În 1931 s-a cumpărat încă 1200 mp de la proprietarul Cornea cu suma de 80.000 lei. S-a ratificat în anul 1931 prin tribunalul Ilfov, schimbul de teren, în suprafață de 400 mp, între Nicolae Vasile, Maria Nicolae Vasile și Facultatea de Medicină Veterinară, pentru care s-au cheltuit 12.000 lei. Noile condiții materiale create au permis Institutului „Pasteur” să mărească gama de produse biologice realizate, astfel dacă în 1920 erau 15 produse, în 1936 acestea ajunseră la 36 produse biologice.

Cu ocazia aniversării centenarului nașterii lui L. Pasteur, la 27 decembrie 1921, Ministerul Instrucțiunii a decis, la solicitările lui P. Riegler, ca institutul să se numească: Institutul de sero-vaccinuri „Pasteur”.

În anul 1934–1935 se construiește secția modernă de ser și vaccin antipestos porcin, pe platforma Giulești.

Având în vedere că, progresul Medicinii Veterinare nu se putea baza doar pe preluarea datelor obținute de cercetătorii din străinătate, era necesară încurajarea și dezvoltarea cercetării proprii, atât în cadrul Facultății de Medicină Veterinară, cât și în Institutul „Pasteur”.

Așa cum s-a menționat mai sus, s-a înființat în anul 1871 Societatea de Medicină Veterinară prin contribuția adusă de profesorii: Mauriciu Kolben, Ion Popescu, Gh. Persu, Al. Locusteanu, Ion Poenaru, Gh. Udriști etc., iar Paul Riegler a fost admis în Societatea de Medicină Veterinară la scurt timp după absolvirea facultății, și anume în ședința din 28 iunie 1893. În data de 5 mai 1894, era membru în comitetul SMV, ca secretar de ședință, în fruntea căruia în calitate de președinte era Al. Locusteanu.

În anul 1898–1899, președintele SMV era Ion Popescu, iar Paul Riegler era secretar general al SMV. La 1 martie 1904 a apărut Arhiva Veterinară, sub conducerea lui Al. Locusteanu, publicație a corpului profesoral, care includea și *Buletinul Societății de Medicină Veterinară*.

În anul 1921, Paul Riegler este ales prima oară Președinte al SMV, în al 50-lea an de existență a acestei societăți științifice. Dar și anterior acestei date a condus ședințele de comunicări științifice cu multă competență, dovadă este și cartea de vizită a prof. Al. Locusteanu trimisă la 14 martie 1920.

Paul Riegler a fost reales de mai multe ori președinte al SMV până la 26 ianuarie 1935, când, conform uzanțelor și-a depus mandatul. Cu această ocazie a fost ales președinte Grigore Slavu, vicepreședinți: prof. I. Bădescu, Gh. Dinulescu (directorul Abatorului

București), secretar general Gh. Nichita, casier Lascăr Buruiană, secretari de ședință N. Stamatini și V. Tomescu, arhivar dr. A. Lupu.

Paul Riegler era și un excelent anatomo-patolog și deasemeni, în această calitate și-a pus din nou cunoștințele în serviciul armatei, fiind consilierul tehnic al Laboratorului de cercetări toxicologice și de gaze al armatei, arătându-și judicioasele sale păreri și contribuind cu erudiția sa, la lămurirea multor probleme spinoase din domeniul toxicologiei.

Erudiția sa excepțională, modestia, amabilitatea, căldura sufletească, vastele sale cunoștințe de biologie și medicină, ținuta sa morală, pasiunea pentru progresul științei și a profesiei, prestanței și calităților de organizator și îndrumător, a câștigat respect, mergând până la venerație. S-a condus după sfatul lui Sallutius: „să fii foarte activ și să vorbești foarte puțin despre tine”.

Victor Babeș se pronunța în fața studenților, referitor la personalitatea lui Paul Riegler astfel: „*este o bibliotecă vastă de cunoștințe, la care adesea apelez și eu*”.

A fost membru al următoarelor asociații profesionale și societăți științifice:

- membru al Asociației Generale a Medicilor Veterinari din România;
- membru al Societății de Medicină Veterinară, și președintele acesteia între 1921–26 ianuarie 1935;
- președinte al Societății de Biologie, întemeiată de Ion Cantacuzino, Ion Athanasiu și Paul Riegler, la care s-au asociat: Victor Babeș, Emil Racoviță, Gheorghe Marinescu, Dimitrie Voinov;
- vicepreședinte al Academiei de Medicină;
- membru al Societății Naturaliștilor;
- membru al Societății de Patologie Comparată din Paris;
- vicepreședinte al Societății Române de Istoria Medicinii, întemeiată de V. Gomoiu în 1929.

În anul 1882, a avut loc primul Congres Național de Medicină Veterinară, ținut în București între 10–12 mai, care a precedat manifestările de acest gen din Medicina umană. La acest Congres, prof. Constantin Vasilescu a prezentat lucrarea referitoare la *gastroenteronefrita bovină*, care provoca mari pagube prin morbiditate și mortalitate, a cărui agent etiologic nu se cunoștea la acea vreme, el fiind descoperit de către V. Babeș, împreună cu echipa de medici veterinari formată din: C. Starcovici, C. Gavrilăscu, N. Mihăilescu și N. Străulescu, în iunie 1888, fiind denumit ulterior „*Babesia bovis*”.

Fig. nr. 5 – Participanții la primul Congres al Medicilor Veterinari diplomați din România

În cadrul Congresului s-au dezbătut chestiuni de poliție sanitar-veterinară, igienă publică, patologie veterinară, și zootehnie. Aceste preocupări au fost determinate de faptul că, din 28 milioane lei cât a fost exportul nostru de animale în anul 1877, acesta a scăzut la 4 milioane lei în anul 1882.

Cu ocazia acestui congres s-a dezbătut și sa votat legea de poliție sanitară-veterinară, pe baza căreia s-au înființat mai multe puncte de observație veterinară la frontiera rusă și cea bulgară și anume: Ungheni, Fălciu, Oancea, Tulcea, Constanța, Turnu Măgurele.

Paul Riegler participă la congresele naționale și la cele internaționale cu lucrări științifice originale, elaborate ca unic autor sau în colaborare cu alți profesori sau specialiști din Institutul „Pasteur”.

La al II-lea Congres Național al Medicilor Veterinari din România, 14–17 octombrie 1904, unde comunică date privind: brânca infecțioasă, pneumonia infecțioasă a porcilor, iar împreună cu Gh. Udriski, referatul intitulat „Învățământul medicinei veterinare în România”.

În anul 1913, în luna mai, prof. Paul Riegler participă la cel de-al III-lea Congres Național al Medicilor Veterinari din România.

Cel de-al 4-lea congres planificat în anul 1921, nu s-a ținut.

La 12–15 septembrie 1924 participă la Congresul Național de Zootehnie și Igienă Veterinară, care sa ținut la Cluj, sub președinția lui Gh. Ionescu Brăila.

Participă la congresele internaționale de medicină veterinară și anume, la cel de-al VII-lea, care s-a ținut la Baden-Baden între 7–12 august, 1899, unde delegația română a fost formată din 54 medici veterinari, printre care: Al. Locusteanu, G. Persu, I. Șt. Furtună, C. Starcovici și alții. Fiind prezent și Paul Riegler, trecut în lista participanților ca șef al Secției Veterinare din Institutul de Bacteriologie „V. Babeș” din București, cu această ocazie i-a cunoștință de lucrările lui: Leclainche, Schütz și Lorenz. După congres, întors în țară începe o activitate susținută împreună cu N. Străulescu și Al. Ciucă, de preparare a serurilor și vaccinurilor.

La cel de-al VIII-lea Congres Internațional de Medicină Veterinară, desfășurat la Budapesta, între 3–9 septembrie 1905, delegația română fiind alcătuită din 56 medici veterinari, unde Paul Riegler comunică rezultatele sale privitoare la morva pulmonară.

La cel de-al IX-lea Congres Internațional de Medicină Veterinară, care s-a ținut la Haga, în anul 1909, unde delegația română a fost alcătuită din 45 medici veterinari. Profesorul Paul Riegler a făcut parte din Comitetul Național de organizare împreună cu: Șt. I. Furtună, Al. Locusteanu, Gh. Udriski și C. Moțaș.

În anul 1912, Paul Riegler a făcut parte din Comitetul Național de organizare al I-lui Congres de Patologie Comparată de la Paris, care s-a ținut între 17–20 octombrie, participând alături de prof. Victor Babeș, comunicând trei lucrări științifice și anume: tuberculoza la cioară, un caz de cărbune emfizematos la morskă, morva experimentală la bovine.

Participă în anul 1912, împreună cu C. Gavrilăscu, la aniversarea a 150 de ani de la înființarea Școlii de Medicină Veterinară de la Lyon, și a 200 de ani de la nașterea fondatorului acesteia, Claude Bourgelat. Cu această ocazie ține o cuvântare la 26 octombrie 1912.

Participă la cel de-al X-lea Congres Internațional de Medicină Veterinară de la Londra, împreună cu Gh. Udriski, dar din nefericire s-a ținut numai ședința de deschidere în 4 august 1914, când președintele congresului prof. Sir John Mac Fadyean (1853–1941) a menționat că, din cauza izbucnirii primului război mondial, congresul se suspendă. Cei doi participanți români sunt nevoiți să se întoarcă cu vaporul prin Marea Mediterană, ajungând în țară după 2 săptămâni. Paul Riegler a fost înscris cu un referat asupra antraxului.

La cel de-al XI-lea Congres Internațional de Medicină Veterinară care s-a ținut la Londra în anul 1930, Paul Riegler prezintă un referat asupra serului anticărbunos. Cu această ocazie președintele congresului prof. Sir John Mac Fadyean a declarat: „*cunoaște de mult timp disciplina științifică a învățământului veterinar și a organizării serviciului veterinar român*”.

În calitate de vicepreședinte al Societății de Istorie a Medicinii, și decan al FMV București, Paul Riegler face parte din comitetul executiv de organizare al celui de-al IX-lea Congres Internațional de Istorie a medicinei, București 10–18 septembrie 1932.

Paul Riegler, face parte din comitetul român de organizare în calitate de vicepreședinte, alături de Gh. I. Brăila, și prof. G. Proca în calitate de președinte, al celui de-al III-lea Congres Internațional de Patologie Comparată, care s-a ținut la Atena, între 5–18 aprilie 1936, dar din cauza problemelor de sănătate nu poate participa.

Cu ocazia aniversării a „75 de ani de la întemeierea învățământului medicinei veterinare în România”, Paul Riegler a participat alături de întreg corpul didactic al Facultății de Medicină Veterinară din București la elaborarea volumului omagial, care constituie un document de referință pentru cunoașterea trecutului acestei profesii, având anul 1856, drept an de înființare.

Prin marea sa competență în domeniul Biologiei generale și a Medicinii Veterinare, a fost de-a lungul anilor un nelipsit consilier al Direcției Zootehnice și Sanitare Veterinare, astfel că legislația sanitar-veterinară din țara noastră, din acea vreme poartă amprenta personalității sale științifice.

Paul Riegler s-a căsătorit la o vârstă de peste 30 de ani, soția sa, Esmeralda, fiind dotată cu alese însușiri: inteligență, generozitate și plină de grație, l-a vegheat de-a lungul întregii sale vieți, creându-i o ambianță favorabilă muncii sale științifice, didactice, manageriale etc. Împreună au avut o fetiță, care, din păcate s-a stins din viață la câțiva ani.

La 18 octombrie 1936, când a trecut în neființă, a fost unanim regretat și înmormântat la cimitirul Belu din București.

Aniversarea centenarului nașterii lui Paul Riegler a avut loc în ziua de 13 decembrie 1967, la Academia Română, Secția Științe Agricole și Silvice, unde prof. Emil Crăciun a evidențiat prețuirea pe care o acorda savantul Victor Babeș, asistentului său Paul Riegler.

De asemenea au luat cuvântul: prof. dr. Nicolae Stamatini, prof. dr. Viorel Ciurea, dr. Ion Suhaci și dr. Ion Isopescu.

La împlinirea a 50 de ani de la stingerea din viață a prof. Paul Riegler, s-a organizat o ședință de comemorativă intitulată:

„Actualitatea operei științifice a prof. univ. dr. Paul Riegler, organizată de Societatea de Medicină Veterinară, filiala București și FMVZ București, în ziua de 31 octombrie 1986 în amfiteatrul ce i-a purtat numele până la acea dată, unde prof. Nicolae Stamatini a prezentat un detaliat referat intitulat: „Viața și opera profesorului Paul Riegler”.

Spațiosul amfiteatru „Riegler” care avea o acustică foarte bună a fost, din păcate, transformat în spital veterinar după anul 1990.

În anul 1947, Institutul de Seruri și Vaccinuri „Pasteur” din Splaiul Independenței, se transformă în Institutul de Patologie și Igienă Animală, care funcționează până în 1962, dată la care se unește cu platforma din Giulești, formând ICVB „Pasteur”.

Sectorul din Splai îndeplinește sarcini de cercetare științifică până în 1976, când este transferat în Giulești, iar în clădirile eliberate se instalează Laboratorul Central Sanitar Veterinar de Diagnostic (LCSVD), care în 1986 sunt demolate de regimul comunist și pe terenul respectiv se construiește Depozitul de alimente pentru Casa Poporului (Palatulul Parlamentului).

După anul 1990, clădirea ce urma să fie Depozitul de alimente, revine Facultății de Medicină Veterinară, care este reamenajată pentru amplasarea Clinicilor Facultății, care s-au instalat în 1997.

În ziua de 23 iunie 1939, a fost inaugurat bustul din bronz al lui Paul Riegler, opera sculptorului Iosif Fekete Negrulea (1903–1979), ce a fost amplasat în fața Institutului de Seruri și Vaccinuri „Pasteur” (Fig. 46 și Fig. 47). După anul 1987, bustul a fost transferat în fața clădirii principale a sediului Institutului de seruri și vaccinuri „Pasteur” din Calea Giulești, București.

În anul 1992 Institutul Național de Medicină Veterinară „L. Pasteur” din București, a organizat o ședință comemorativă cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Paul Riegler, care a omagiat viața și opera fondatorului institutului, precum și al ctitorului științei veterinare românești, emițând totodată o medalie comemorativă. Iar prestigiosul caricaturist, dr. Simionescu Constantin într-un crochiu l-a surprins pe profesorul Paul Riegler împreună cu șeful lui de lucrări dr. Mihail Mihăilescu, într-o ipostază specifică.

Profesorii de la Facultatea de Medicină Veterinară au participat activ și la viața altor Societăți științifice și profesionale, astfel Paul Riegler a fost membru fondator și de mai multe ori Președinte la Societatea de Biologie, a fost Vice-președinte la Academia de Medicină, al Societății regale române de Istoria Medicinii, membru la Société de Pathologie comparée de la Paris, vice-președinte la Asociația Generală a Medicilor Veterinari etc.

Dar, spiritul activității științifice din cadrul Societății de Medicină Veterinară, desființată abuziv de către regimul communist și reînființată la 15 mai 1971, nu a dispărut, medicii veterinari din cadrul Facultăților de Medicină Veterinară și al Instituțiilor de cercetare de profil (Institutul Național Zootehnic – INZ, Institutul de Patologie și Igienă Animală – IPIA., Institutul „Pasteur”, Institutul Cantacuzino, Institutul Babeș, Laboratorul Central pentru controlul Alimentelor și Furajelor Obor, Laboratorul Central Sanitar Veterinar de Diagnostic-LCSVD etc.), precum și specialiștii din unitățile de creștere a animalelor și-au continuat activitatea în cadrul *Cercurilor Științifice ale Facultăților* din: București (1949–1971), Arad (1949–1957), Iași (1961–1971), Cluj (1962–1971) și Timișoara (1962–1971).

Iar după anul 1990, odată cu reînființarea Asociației Generale a Medicilor Veterinari din România, activitatea se desfășoară sub conducerea acestui for național, având și două publicații, una trimestrială *Revista Română de Medicină Veterinară*, serie nouă, precum și Jurnalul Medical Veterinar ce apare lunar [9].

Bibliografie

- [1] ***, *75 de ani de la întemeierea învățământului medicinei veterinare în România, 1856–1931*, Tipografia Cultura, București, 1931.
- [2] ***, *Alma Mater Veterinaria Bucurensis la a 140-a aniversare*, Editura All, București, 2001.
- [3] ***, *Personalități din trecutul medicinei veterinare*, Vol. I, Societatea de Medicină Veterinară, București, 1987.
- [4] Babeș, V., Locusteanu, A., Oceanu, P., Popescu, I., Riegler, P., *Cercetări asupra întrebuirii tuberculei*, în *Revista de Medicină Veterinară*, (1–2), 3–16, 1899.
- [5] Babeș, V., Riegler, P., Podașcă C., *Sur les toxines de la morve et leur rapport avec les bacilles morveux et le serum antimorveux*, în *Archives des sciences médicales*, 161–173, 1897.
- [6] Babeș, V., Riegler, P., Podașcă, C., *Cercetări asupra acțiunii bacililor morți ai morvei și încercări de seroterapia morvei*, *Analele Institutului de Patologie și Bacteriologie*, vol. VI, București, 202–233, 1898.
- [7] Cantacuzino, I., Riegler, P., *L'activité toxique des bacilles morveux tués*, *Comptes-rendus de la Société de Biologie*, 231, Paris, 1906.
- [8] Cantacuzino, I., Riegler, P., *De la maladie toxique provoquée par l'injection intrastomachale de bacilles morveux tués*, *Annales de l'Institut Pasteur*, 21, 194, Paris, Mai 1907.
- [9] Curcă, D., *Profesorul Dr. Paul Riegler – 140 de ani de la naștere*, în *Revista Română de Medicină Veterinară*, 18 (1), 2008.
- [10] Curcă, D., Andronie, Cristina, Andronie, V., *Romanian priorities in control and eradication of epizootic diseases in veterinary medicine*, The 32nd Congress on the

- History of Veterinary Medicine, 15–19 August, Oslo, Norway, Abstracts, 20–21, 2001.
- [11] Curcă, D., Andronie, Ioana Cristina, Andronie, V., *The establishment of the first Agricultural Schools and Veterinary Medicine Schools in Romania*, 33rd International Congress on the History of Veterinary Medicine, Lutherstadt Wittenberg, Germany, 21–24 august, Abstracts, 23, Proceedings 117–127, 2002.
- [12] Iftimovici, R., *Istoria medicinei*, Editura All, București, 1994.
- [13] Motaș. Șt. C., Riegler, P., Ciucă, Al., *L'activité du service de serovaccins pour la prophylaxie des maladies contagieuses des animaux en Roumanie*, în *Arhiva Veterinară*, vol. IV, 154, București, 1907.
- [14] Riegler, P., Ciucă, Al., *La morve expérimentale des animaux bovins*, în *Arhiva Veterinară*, 17, (2), București, 1905.
- [15] Riegler, P., Ciucă, Al., *La morve expérimentale des animaux bovins*, în *Buletinul Societății de Medicină Veterinară*, București, 1904–1905.
- [16] Riegler, P., Ciucă, Al., *Rolul sero-vaccinațiilor în prevenirea și combaterea bolilor infecțioase*, în *Analele Academiei Române*, București, 1924.
- [17] Simionescu, C., Moroșanu, N., *Pagini din trecutul medicinei veterinare românești*, Editura Ceres, București, 1984.
- [18] Stancu, I., *Reprezentanți de seamă ai medicinei veterinare românești (1856–2001)*, Editura Coral Sanivet, București, 2002.
- [19] Tomescu, V., Gavrilă, M. I., *Momente și personalități din trecutul științei veterinare mondiale*, Editura Ceres, București, 1983.